

La universitat, focus de cultura

Les universitats dels Països Catalans han anat recuperant els darrers anys part del protagonisme cultural que, per tradició, sempre havien tingut els centres d'ensenyament superior. Les activitats més freqüents són les teatrals.

Dalt, al·lunes de la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona assagen a l'aula de teatre. Aquesta disciplina és l'estrella dins les activitats culturals d'aquesta universitat.

La dècada dels noranta ha significat, per a moltes universitats dels Països Catalans, la recuperació de la cultura perduda. L'experimentació que es du a terme al seu interior i la seva projecció implícita dins la societat, han augmentat de mica en mica el seu prestigi com a generadores de cultura, fenomen que les ha obligades a forjar serveis per complir les demandes dels estudiants. Així en pocs anys s'han creat el Servei d'Activitats Culturals a la Univer-

sitat de les Illes Balears (UIB), Cultura en Viu a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), el Programa d'Activitats Culturals a la Universitat de Girona (UdG) o l'Univers a la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), que disposen d'aules de teatre, espais d'art o orfeons universitaris. Aquella capacitat per experimentar i l'ofertament d'una formació més completa i humanística són el seu principal atractiu.

Cada universitat sol destacar en

un o dos aspectes dins alguna de les arts. I si a la Universitat de Barcelona (UB) l'Aula de Poesia és el que més destaca, l'Aula de Teatre és a la UAB i a la Universitat Pompeu Fabra (UPF) un dels punts forts, com ho és l'Orquestra Filharmònica a la Universitat de València (UV). De tota manera, els cors, els cine-clubs i les aules de dramaturgia es troben presents a gairebé tots els tretze centres d'ensenyament superior públics dels Països Catalans, essent el teatre

l'espai on l'eclosió cultural ha estat més forta.

Òscar Muñoz afirma al llibre *Teatre universitari a Catalunya, 1980-1997. Memòria d'activitats i estat de la qüestió*: "Al llarg de l'època de la transició i dels primers anys vuitanta el fenomen del teatre universitari deixa d'existir com a tal: condemnat a l'ostracisme i mancat d'un projecte cohesionador (...) A Catalunya, els símptomes de recuperació dels últims anys tenen molt a veure amb la continuïtat del mestratge de Ricard Salvat a la UB i amb la intensa activitat desenvolupada per l'Aula de Teatre de la UAB des de la seva creació, el curs 1983-84 (...) La generalització del fenomen del teatre universitari anuncia una nova etapa plena d'expectatives". I és en el teatre on comença aquesta recuperació de la cultura produïda a les universitats, com així es demostra cada any al Festival de Teatre Universitari que es desenvolupa a l'Institut del Teatre de Barcelona, durant el Grec.

L'estímul del sentit crític, dels hàbits interpretatius, del coneixement intuïtiu o del conreu de la sensibilitat en els estudiants són, per Toni Casares, director de l'Aula de Teatre de la UAB, la missió de tots els serveis culturals que ofereixen les universitats. Casares creu que un metge o un matemàtic que hagi passat per les seves mans té un "pòsit diferent". Antoni Artigues, director del Magisteri de Teatre de la UIB, pensa que "pels mestres és molt important el teatre. No sols els forma a ells, sinó que, mitjançant el contacte humà, els ajudarà a formar els seus alumnes". I Alfred Font, director de l'Aula de Cultura de la UPF, afirma, per la seva banda: "La nostra tasca és facilitar la creativitat dels estudiants, posar en escena les seves inquietuds." Tanmateix, tots tres reconeixen que també descobreixen vocacions: "No pretenem formar actors, sinó donar eines, però, de vegades, molts universitaris descobreixen la seva vocació", assevera Casares.

Experimentació. I com es defineix el teatre universitari? Casares

Estimular el sentit crític o conrear la sensibilitat dels estudiants són alguns objectius dels serveis culturals de les universitats.

diu que és una cosa a mig camí entre el professional i l'afecionat: "Un no professional que treballa amb rigor i autoexigència: juguem a fer teatre com si fóssim professionals." Artigues, per la seva banda, el defineix com un lloc per fer muntatges que no fa ningú: "Nosaltres a Mallorca recuperem autors catalans marginadíssims, com Joan Oliver, i, a més, ens hi arriscam". Segons el director de l'Aula de Teatre de la UAB i director artístic de la barcelonina Sala Beckett, l'experimentació és una de les seves raons de ser, amb la programació de muntatges d'autors joves o "allò que el teatre professional hauria de mirar". Casares pensa que els professionals del teatre,

com ara els professors de l'Aula —els directors Rafel Duran i Ricard Gàzquez— "poden experimentar, dialogant amb els joves, sense dependre del taquillaatge".

Això explica que la UAB programi obres de Maeterlinck o de David Plana; que la UIB hagi centrat el curs en Joan Oliver —han representat *La fam* al Grec—; que la UPF hagi anat d'un homenatge a Pompeu Fabra, amb guió de Guillem-Jordi Graells i direcció de Josep Maria Mestres, a una obra de Bertolt Brecht, *El cercle caucasià de guix*, que també s'ha pogut veure al Grec d'enguany; que la UdG hagi portat a escena una obra de Boris Vian, *Una tardor a Pequín*; o que a la Universitat de Lleida (UdL) s'hagin representat en els darrers anys peces de Sam Shepard o Alfredo Bryce Echenique. I sempre amb actors sortits dels seus tallers de teatre. Encara que s'ha de destacar que no tothom opta per una aula de teatre "oficial". Per exemple, a la UPC es decanten per fomentar l'associacionisme entre els estudiants, cosa que ha originat la convivència de quatre grups dramàtics: "No és veritat que els enginyers consumeixin menys cultura", remarca el director de l'Univers, Jordi Arimany.

A grans ciutats com Barcelona o València, la incidència de la cultu-

Un moment de 'l'enginyer de la llengua'. Josep Maria Mestres és el director d'aquest homenatge escenogràfic a Pompeu Fabra dels alumnes de l'Aula d'Escenes de la UPF.

Exposició de cartells publicitaris a l'edifici central de la Universitat de Barcelona. El reviscolament cultural és comú a totes les universitats públiques dels Països Catalans.

ra que surt de les universitats és menys visible que a d'altres de més petites com Girona o Palma. Així, el Magisteri de Teatre de la UIB rep encàrrecs del Consell de Mallorca per a representar els seus espectacles al Teatre Principal de Palma, com va ser el cas de l'obra *Parasceve* d'en Blai Bonet, l'any passat. O com a Lleida, on la universitat és un dels màxims difusors culturals que conserva la ciutat en tots els àmbits, ja sigui recuperant els fotògrafs de la província fins als anys 50 o els pintors que comencen a treure el cap.

Més entusiasme que tècnica.

El director del Magisteri de Teatre de la UIB assegura: "No enganym ningú. La gent ja sap el que ve a veure quan va als nostres espectacles: suplim la tècnica amb l'entusiasme." Toni Casares, pel seu costat, creu que "si la universitat conserva rigor i qualitat, això es nota després a la cultura de la ciutat". Mentre que Alfred Font creu que el seu objectiu és "tornar a la societat el fons que ens ha donat".

Però si hi ha dos espais que tenen força difusió, són l'Aula de Poesia de la UB i l'Orquestra Filharmònica de la UV. Ambdós amb poc més de deu anys funcionant i amb una bona targeta de presentació arreu. L'Aula de Poesia va néixer el 1989 després d'un homenatge a José Agustín Goytisolo, i Jordi Vira-

llonga, el seu director, pensa que, llavors, varen crear "un espai intercultural a Barcelona quan no es feia res en poesia, intentant recuperar a la ciutat l'esperit de l'època dels Ferrater i Vinyoli, per mirar de deixar de ser tan provincians en aquest terreny". Així, organitzen cada any un macrocongrés poètic, que enguany es va celebrar els dies 12, 13 i 14 de maig i que portà trenta poetes que discutiren sobre "La recepció i promoció de la poesia en el canvi de mil·lenni". A més a més convoquen un premi literari en sis llengües –català, castellà, portuguès, francès, italià i gallec–, el guanyador del qual és editat en tots aquests idiomes –el periodista Lluís Freixes ha guanyat la present edició–. Finalment, també participen en la setmana poètica de Barcelona amb les jornades "Poesia i mestissatge". Fins i tot han aconseguit publicar en francès i portuguès tres suites de Carles Riba, posseir el centre de documentació poètica i cultural de la UB i comptar amb uns 250 socis –Enric Cassas i Joan Margarit entre ells.

Quant a l'Orquestra Filharmònica de la UV, es passeja per tot Europa com a símbol de la cultura musical arrelada al País Valencià. Els seus 80 músics, estudiants de la UV i del Conservatori, gaudeixen de l'oportunitat, segons el seu director, Cristóbal Soler, "de disposar de professors especialitzats

de franc, poder tocar repertoris nous i tenir una formació pedagògica molt més gran". Així, ja han editat sis CD i el seu repertori inclou obres de Txaikovski, Bernsteïn, Falla, Puccini, Chopin, Schubert, Beethoven, Haydn o Bizet.

La selecció a l'hora d'entrar-hi és molt estricta, "de cada trenta n'hi entren dos", assegura Soler, i els estudiants "tenen l'oportunitat d'experimentar dins una orquestra de veritat i d'enfrontar-se a la realitat professional fora del que s'ensenya al Conservatori". I al cantó oposat a la UV, trobem l'incipient Orfeó de la Universitat Jaume I de Castelló, el qual des de fa vuit anys "brinda a la comunitat universitària la possibilitat de donar sortida a l'ansia músico-coral", com manifesta Maribel Ferrer, presidenta del cor, alhora que destaca la investigació musicològica que realitzen, a través de la difusió de composicions inèdites, mentre proven de fer-se un lloc entre els orfeons del País Valencià.

La formació i l'enfrontament amb la realitat són també els objectius de l'Espai Musical de la UAB, que ofereix als grups espais per assajar, tallers de formació i l'oportunitat de realitzar concerts –quatre en tot un curs–. Però aquí la protagonista és la música moderna, des del jazz al techno, passant pel rock i el folk. Així, en David Sirvent, el coordinador, aposta per "aproximar la música sense màrqueting, d'una manera natural, sense crear professionals, però promovent l'hàbit musical entre els estudiants". Vuit grups –tots canten en anglès, tret d'un que ho fa en castellà– paguen les 40.000 pessetes anuals que els donen dret a disposar durant tres hores setmanals d'una sala d'assaig dotada, fins i tot, d'una taula de gravació: "Aquí els alumnes tenen una oportunitat que no existeix a fora, poden experimentar abans d'enfrontar-se a la realitat."

Música, teatre i literatura són, doncs, les activitats culturals més comunes a les universitats dels Països Catalans. No obstant això, cal destacar el reviscolament de la dansa i de l'art, especialment a la Universitat de Lleida i a la

UAB, que ha dedicat a l'art l'Espai B5-125. A la Universitat d'Alacant se centren en l'arqueologia quan tot just es preparen per afrontar la seixanta-quatre campanya d'excavacions al jaciment de l'Alcúdia. Segons Rafael Ramos, cap del grup arqueològic, aquesta és "la millor manera de formar els alumnes". Finalment, la Universitat Politècnica de València ha organitzat la I Mostra de Cinema d'Animació. A final del mes d'abril varen fer "una cosa que no havia fet ningú", segons María Navarro, directora del certamen: "Vàrem mostrar coses que no es veuen a nivell comercial, com ara els orígens de l'animació en blanc i negre. Aconseguírem que vinguera gent de tots els Països Catalans, de la nostra Facultat de Belles Arts, dels instituts Fakd'art i Dep de Barcelona o del Màster Europeu d'Animació per Ordinador de la UIB."

Andreu Gomila

L'Orquestra Filharmònica de la Universitat de València té vuitanta músics, estudiants de la Universitat i del Conservatori. Aquesta formació ja ha editat sis CD.

Festes XIRIVELLA 99 Setembre

Ajuntament
de Xirivella

4 de setembre

La Orquesta Mondragón

23.30 h. Pl. Gerardo Garcés

3 i 7 de setembre

Grans orquestres de ball

23.30 h. Pl. Concòrdia (Vora l'Ajunt.)

7 de setembre

"Nit de les figues"

Macrodiscoteca

Paella monumental

Orquestra

A la matinada, repartiment de botifarres, figues i rosquilletes

Av. Constitució

8 de setembre

Actuació grups de dansa de Xirivella

24.00 h. Pl. Gerardo Garcés

Més informació 96/350 10 05 // 379 17 44